

Örebro 2018-04-11

YTTRANDE

Dnr 2018-04/AG/JH

Skolverket
106 20 Stockholm

Remiss avseende förslag till förändringar i vissa gymnasieprogram, ett regeringsuppdrag givet i regleringsbrevet 2017-10-12 samt utifrån lagrådsremissen Ökade möjligheter till grundläggande behörighet på yrkesprogram och ett estetiskt ämne i alla nationella program (U2018/00691/GV) (Dnr 6.1.-2018:570)

Riksförbundet för döva, hörselskadade barn och barn med språkstörning, DHB, är en föräldraorganisation som startade 1949 och aktivt arbetar för att våra målgrupper ska vara delaktiga, jämlika samt ha inflytande i ett tillgängligt samhälle. Även barn med ytterligare funktionsnedsättningar är en viktig grupp inom vår organisation. Grunden för våra ställningstaganden är våra samlade erfarenheter i förbundet. Viktiga dokument för vårt arbete är *Barnkonventionen* och *FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning*. Vårt arbete utgår även från Sveriges språklag, som ger svenskt teckenspråk ställning motsvarande de nationella minoritetsspråken.

Riksförbundet DHB ställer sig bakom de föreslagna förändringarna av de enskilda gymnasieprogrammen. Vi lämnar dock några synpunkter på dem i vårt svar. Emellertid är vi fortsatt kritiska till de förslag som regeringen 1 mars skickade till Lagrådet i utredningen, *Ökade möjligheter till grundläggande behörighet på yrkesprogram och ett estetiskt ämne på alla nationella program* (U2018/00691/GV).

Riksförbundet DHB överlämnar härmed följande synpunkter på Skolverkets förslag:

A Allmänt

1 Beskrivning av problemet och vad Skolverket vill uppnå

Barn – och fritidsprogrammet

Om elevunderlaget är begränsat när det gäller ansökningar till inriktningen socialt arbete har Riksförbundet DHB förståelse för den föreslagna förändringen. Vi vill dock att inriktningen även fortsättningsvis ska ge eleverna möjligheten att kunna förbereda sig för ett arbete inom socialt arbete. Det vill säga arbete inom stöd och service på funktionshinderområdet, personlig – och elevassistent. Skolverket har i sin egen konsekvensanalys bedömt risken av att den nya sammanslagna inriktningen inte skulle utbilda mot det sociala området, som låg. Enligt myndigheten kommer förändringen innebära att eleverna tom har en bättre grund att stå på inför anställning inom barn, skola och LSS-området. Vi har därmed en förväntan att barn- och fritidsprogrammet även i framtiden ska kunna erbjuda eleverna den kompetensen.

Fordons- och transportprogrammet

Riksförbundet DHB ställer sig positiva till att Skolverket avser att i samverkan med branschen ta fram en utbildning med inriktning mot lager och terminal. Vårt förbund har i flera tidigare remissvar framhållit vikten av att myndigheten har dialog med branschföreträdare vid utformning av läroplaner. Det är avgörande att elever som väljer yrkesutbildningar ska ges förutsättningar att ta examen för att därefter vara eftertraktade för anställning inom sin bransch. Av den anledningen ser vi även positivt på den föreslagna avvecklingen av den gymnasiala hudvårdsutbildningen, då branschen har varit tveksamma till utbildningen. Dock är vi inte av den uppfattningen att teoretisera yrkesutbildningarna kommer att leda till att fler tar studenten och därmed anses anställningsbara av näringslivet. Vi utvecklar vårt resonemang längre fram i vårt svar.

Förslag utifrån Lagrådsremissen

Grundläggande behörighet

Riksförbundet DHB ställer sig inte bakom förslaget som regeringen har lämnat i lagrådsremissen Ökade möjligheter till grundläggande behörighet på yrkesprogram och ett estetiskt ämne i alla nationella program (U2018/00691/GV).

Utredningens förslag kan tolkas så att eftersom regeringen vill att väldigt många fler än idag ska välja yrkesutbildningar för samhällets kompetensförsörjning, är förslaget att de elever som idag väljer teoretiska gymnasieprogram istället ska välja yrkesutbildningar. Vårt förbund ställer sig tveksamt till detta då vår erfarenhet är att de elever som väljer yrkesprogram gör det för att de vill ha en yrkesutbildning. Flera av de ungdomar vi representerar saknar godkända betyg i flera ämnen och har ofta lågt självförtroende när det gäller skolan. De tycker om att arbeta praktiskt och är stolta över att få en yrkesidentitet, samtidigt som de tacksamma för att de inte behöver läsa flera teoretiska ämnen för att få sin yrkesexamen. Av de elever som tog examen från bygg- och anläggningsprogrammet och fordons- och transportprogrammet var det över hälften, 54 %, som ett år efter avslutade studier hade en anställning.¹ Medan det på fordons- och transportprogrammet endast var 12 % som valde att utöka sin studieplan till grundläggande behörighet. Man bör verka för att ta bort de praktiska hinder som nämns i

¹ Pressmeddelande från Skolverket 23 nov 2017

utredningen för att dessa elever ska kunna läsa de utökade kurserna istället för att göra de teoretiska ämnena till en del av utbildningen.

Riksförbundet DHB har förståelse för att det kan uppstå problem i samhällsfunktioner pga att det är för få människor som arbetar inom ett visst område, vi ställer oss emellertid mycket tveksamma till att lösning är att experimentera med yrkesutbildningarna, något som utredningen föreslår. Den kompetensförsörjningsproblematik som regeringen upplever bör lösas på annat sätt.

I utredningen tas en mycket viktig aspekt upp, något som vi anser är avgörande för att vi inte står bakom förslaget. Det är idag ca 30 % av eleverna på yrkesprogrammen som inte tar sin examen på tre år och av de som tar examen finns det en grupp som gör det med minsta möjliga marginal. För dessa elever kommer utökningen av teoretiska kurser att innebära att de har än svårare att klara sin utbildning. Det finns en stor risk att flera av dem inte fullföljer sin utbildning och därmed kommer att ha mycket svårt att komma in på arbetsmarknaden². Vi anser inte att fördelarna med förslaget uppväger de kostnader det kommer att innebära för samhället och framförallt för de enskilda eleverna. Idag kan skolan och lagstiftningen tillgodose de elever som har intresse och förmåga att läsa kurser som ger behörighet till högskolan. Vi är starkt kritiska till ett förslag som möjligen kan underlätta för dem ännu mer, på bekostnad av de elever som redan idag arbetar hårt för att kunna slutföra sin utbildning. Det bör istället satsas mer på att informera om vägarna att gå vidare till en högskoleutbildning efter avslutat yrkesprogram, som utökad studieplan eller komplettering vis Komvux. Som vi framhållit ovan är det bättre att ta bort de praktiska hindren för utökad studieplan som nämns i utredningen istället för att göra de teoretiska ämnena till en del av utbildningen.

Enligt förslaget ska en elev som är underkänd i en kurs som krävs för grundläggande behörighet kunna välja att inte låta betyget stå med i ett examens- eller studiebevis. Detta trots att enligt förslaget kurserna ska ingå i utbildningen, utom för de elever som aktivt måste välja bort dem. För de eleverna som väljer bort de teoretiska kurserna kommer det däremot att dokumenteras att det valt bort dem. Vi upplever detta som ytterligare en ansträngd konstruktion i ett ogenomtänkt förslag, som t.o.m skulle kunna uppfattas som orättvist.

För ett fördjupat resonemang i frågan hänvisar vi till vårt remissvar till utbildningsdepartementet den 5 december 2017.

Dag som ovan

Jan Höglund

Ordförande Riksförbundet DHB

² En förlorad generation? Om ungas etablering på arbetsmarknaden, 2016:1, IFAU

